

HUONO-OSAISUUS SUOMESSA - KARTTASIVUSTO

Nuorisotakuu NYT! Tiedolla johtaminen 22.11.2021

Tutkija-kehittäjä Joakim Zitting

Diakonia-ammattikorkeakoulu

joakim.zitting@diak.fi

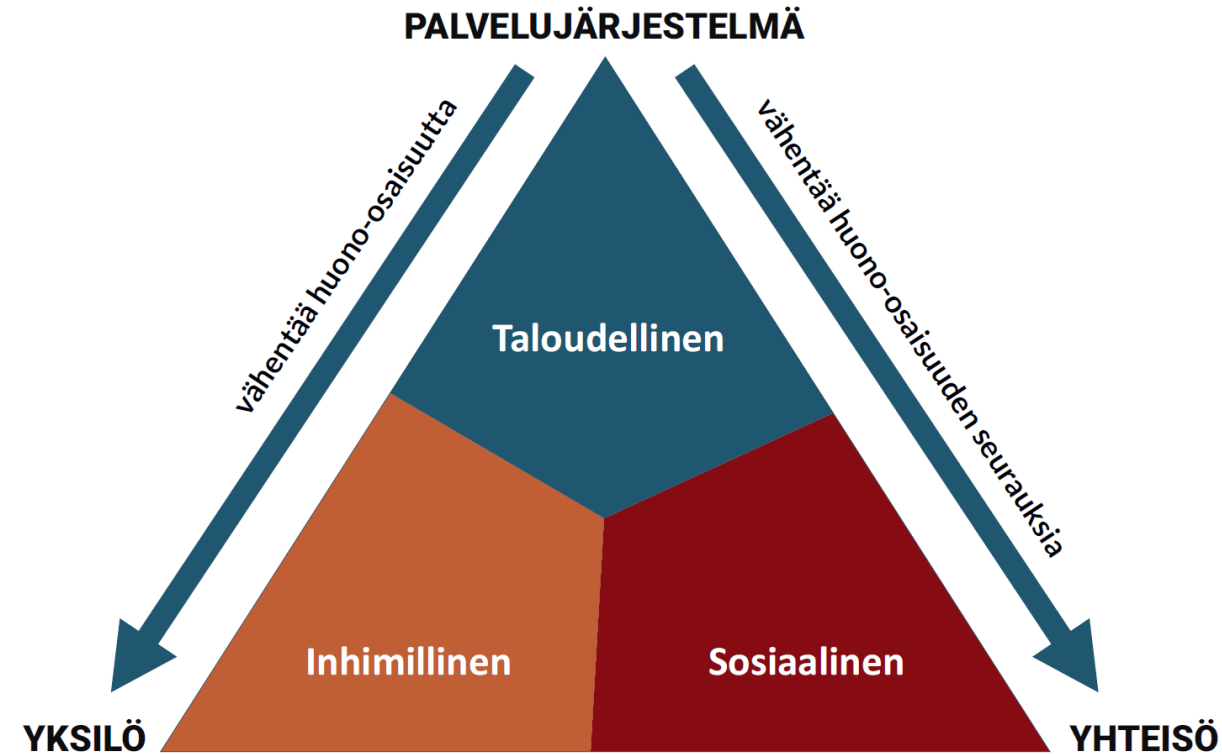
Diak

Mitä tarkoitamme huono-osaisuudella?

- Huono-osaisuuden käsite laaja & moniulotteinen, määrittelystä ei selkeää yksimielisyyttä – käsitteellä myös omat ongelmansa
- Huono-osaisuuden voi sanoa olevan erilaisia resurssi- ja hyvinvointivajeita, yhteiskunnasta vahvistuvasta hyvinvoinnin sivuun jäämistä, sekä vaikeuksia kääntää käytettävissä olevat resurssit hyvinvoinniksi
- Huono-osaisuus aiheuttaa kustannuksia
  - Kustannukset kuntataloudelle noin 2,3 miljardia vuodessa / 420,4€ per asukas / 13% sote-nettokäyttökustannuksista ([Zitting ym. 2020](#))
  - Koko valtiontaloudelle neljästä viiteen miljardia vuodessa (Saari ym. 2020)
  - Olisiko inhimillisesti ja taloudellisesti parempi panostaa ennaltaehkäisyyn?
- Huono-osaisuus ei pääasiallisesti periydy, mutta ylisukupolvinen huono-osaisuus ongelma johon kiinnitettävä huomiota ([Saari ym. 2020](#)) → Siksi hyvä tietää myös yleisestä huono-osaisuustilanteesta eikä vain nuorten tilanteesta

Huono-osaisuus Suomessa karttasivusto

- Lähestymistapana inhimillinen, sosiaalinen ja taloudellinen ulottuvuus – ns. huono-osaisuuden kolmio (esim. [Kainulainen ym. 2020](#))
- Huono-osaisuuden ulottuvuuksista kehitetty Huono-osaisuus Suomessa –karttasivusto www.diak.fi/eriarvoisuus (julkaistu toukokuussa 2020, päivitetty helmikuussa 2021)
- Pohjana Sotkanetin tilastojen kolmen vuoden keskiarvot, mediaanisuhteutettu erojen havainnollistamiseksi (vertailuarvo 100 = Suomen keskitaso). Nyt käytössä vuosien 2017–2019 tilastot.
- Maakunta-, seutukunta ja kuntatasot, Manner-Suomen 295 kuntaa. Vertailu auttaa oman alueen tilanteen hahmottamista, toimenpiteiden kohdentamista ja hyvien käytäntöjen levittämistä
- Kohderyhmiä: luottamushenkilöt, viranhaltijat, kehittäjät, hanketoimijat, asiasta kiinnostuneet kansalaiset

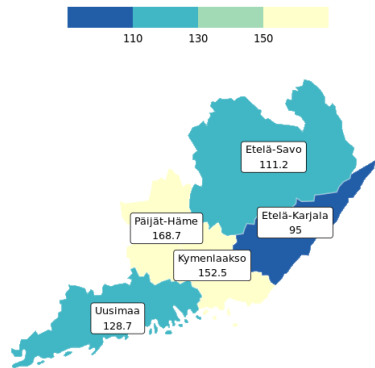

Ruutukaappauksia sivustolta

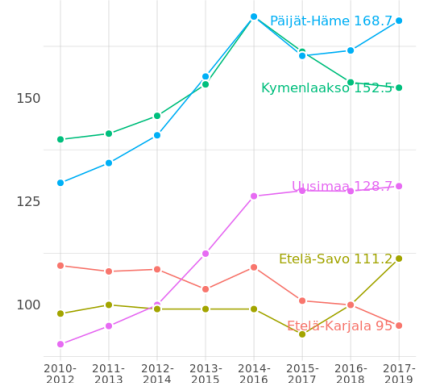
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

aluenimi	arvo	sija
Päijät-Häme (naapuri)	168.7	1.
Päijät-Häme (korkein arvo)	168.7	1.
Kymenlaakso (valinta)	152.5	2.
Uusimaa (naapuri)	128.7	6.
Etelä-Savo (naapuri)	111.2	8.
Etelä-Karjala (naapuri)	95.0	11.
Keski-Pohjanmaa (matalin arvo)	52.5	18.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

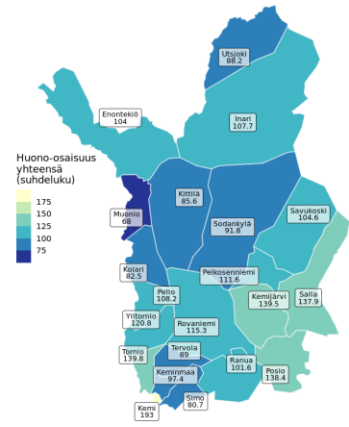
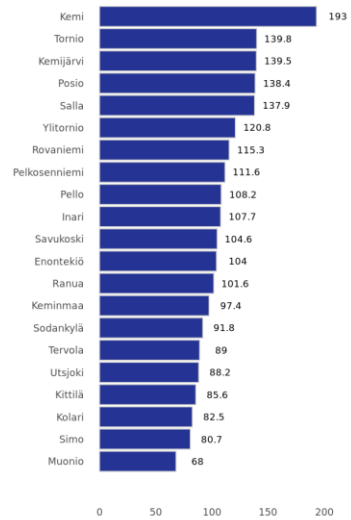

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

Huono-osaisuus yhteensä

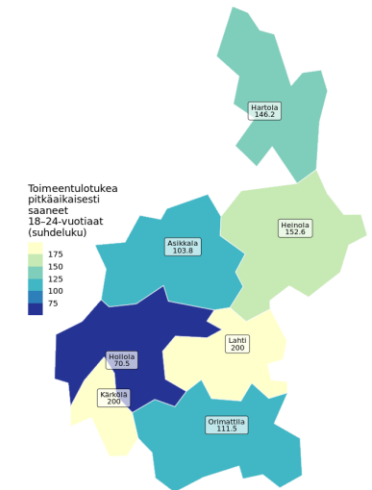
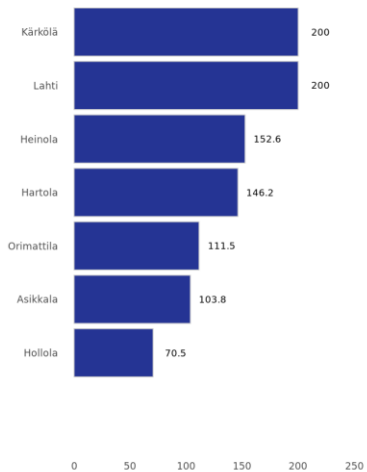
Kuvassa näytetään alueeseen Lappi tasolla maakunnat kuuluvat kunnat

Huono-osaisuus Suomessa -karttasovellus (Diak)
Data: THL (perusdata) & Diak (mediaansuhteus)
Tiedot haettu: 2021-09-09

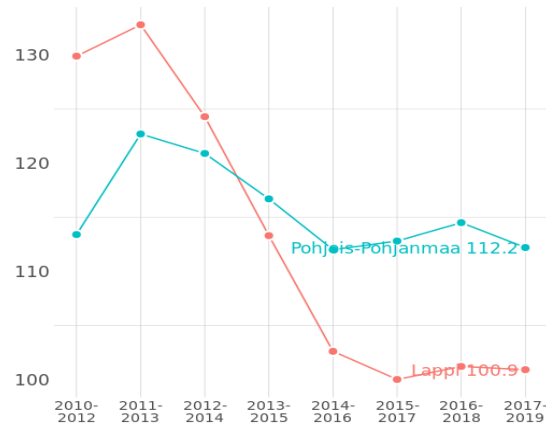
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

Kuvassa näytetään alueeseen Päijät-Häme tasolla maakunnat kuuluvat kunnat

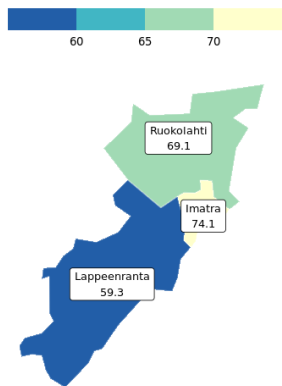

Huono-osaisuus Suomessa -karttasovellus (Diak)
Data: THL (perusdata) & Diak (mediaansuhteus)
Tiedot haettu: 2021-11-18

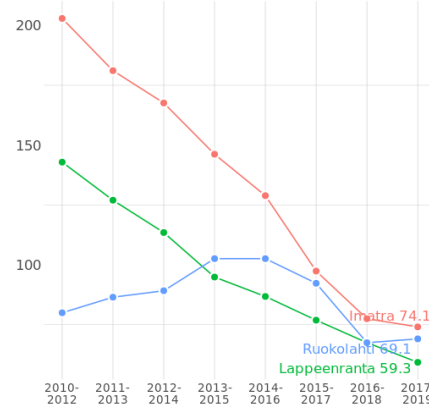
Nuorisotyöttömyys

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 – 17-vuotiaat

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 – 17-vuotiaat

Mitä havaintoja olemme tehneet, esim.

- Pohjois-Suomi ei näyttäydykään niin huono-osaisena kuin yleensä kuvitellaan, vaan pikemminkin Itä-Suomen maakunnat, Kymenlaakso ja Päijät-Häme
- Esimerkiksi Päijät-Hämeessä ja Kymenlaaksossa nuorisotyöttömyyttä, koulutuksen ulkopuolelle jäämistä, pitkään toimeentulotuen asiakkaina olleita nuoria jne jne
- Maakuntatasoiset tilastot peittävät alleen hyvin suuria kuntien välisiä eroja (ja kuntien sisälläkin voi olla suuria eroja esim. postinumeroalueiden välillä)
- Erot ja ongelmat melko pysyviä, mutta positiivisia muutoksiakin nähtävillä joillain osa-alueilla, esimerkiksi:
  - Lapissa nuorisotyöttömyys laskenut 2010-luvun alkupuoliskolla – matkailu?
  - Imatralla ja Etelä-Karjalassa kodin ulkopuolelle sijoitettujen alaikäisten määrä laskenut – ennaltaehkäisevät palvelut?

Karttasivuston hyödyntäminen

- Sivustoa käytetty mm. kuntien ja kuntayhtymien yhteistyössä, kaupunkien hyvinvointikertomuksissa (mm. Rovaniemi, Järvenpää ja Siilinjärvi), ESR-hankehakemuksissa ja oppimateriaalina lukiossa
- Sivusto osa Tutkitun tiedon teemavuotta 2021, pääsi Tilastokeskuksen Datamenestyjät –kilpailun finaaliin ja jaetulle kakkossijalle
- Sivustosta uutisoitu mm. Aamulehdessä, Satakunnan Kansassa, Turun Sanomissa, Yle Saamessa, Savon Sanomissa jne.
- Sivuston avulla nostettu esille alueen/kunnan jotain tiettyä huono-osaisuuden ulottuvuutta, herätelty päättäjiä, perusteltu hankkeen kohdentamista jne.
- Karttasivuston seuraava päivitys: tilastotietojen ja karttapohjien päivitys, maakuntien tilalle hyvinvointialueet, postinumerotasoinen data mukaan. Myöhemmin ehkä ikäihmisten sekä lasten & lapsiperheiden huono-osaisuus mukaan.

Esimerkkejä karttasivuston hyödyntämisestä

Mediassa muun muassa:

- » [Savon Sanomat \(16.10.2021\) Ruokakasseille on kysyntää Savossa, eriarvoistuminen näkyy leipäjonossa](#)
- » [Mäntsälän uutiset \(5.5.2021\) "Mäntsälä ja Pornainen ovat seudun ja maan hyväosaisia – nuorisotyöttömyyden vähäisyydessä Mäntsälä on koko maassa 20 parhaan joukossa"](#)
- » [Yle Saame \(10.3.2021\) "Enontekiöllä, Inarissa ja Utsjoella lastensuojeluilmoituksia tehdään selkeästi enemmän kuin muualla maassa – pienessä yhteisössä avuntarve huomataan herkemmin"](#)

Kunnissa ja kuntayhtymissä muun muassa:

- » [Diak Hub 15.4.2021 "Ikävät asiat pitää nostaa pöydälle ratkaisujen löytämiseksi" - tietoa siitä miten sivustoa hyödynnetty mm. Harjavallassa](#)
- » [Karttasivuston hyödyntäminen Pohjois-Savon laajassa hyvinvointikertomuksessa](#)
- » [Karttasivusto mukana Rovaniemen kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksessa](#)
- » [Karttasivusto lukion oppimateriaalina](#)